מסורת הש"ס

מטונך. הגעתיך. מש"ה אמרינן גבי מנחת כהנים דגאכלת לאהרן ובניו כתובין בפרשה (ויקרא ו) וחלת תורת המנחה הקרב אותה לה' אהרן וגו' וכיון דכתיב בהדיא בני אהרן למעוטי בנות אהרן אכל מתנות לא כתיב בהו אלא כהן גרידא[ב] ומשמע כהן ואפילו בהנת. **סתום מן המפורש.** כהן סתם דכתיב גבי מתנות ממפורש מבני אהרן דכתיב גבי מנחה דמה להלן כהן ולא כהנת דאהרן ובניו כתובין אף הכא כהן ולא כהנת: **דבי ר' אליעזר בן יעקב פנא.** בעלמא כהן ולא כהנת אבל כהן דכתיב גבי מתנות אפילו כהנת במשמע מאי טעמא הוי מיעוט כו' דבריתיה דקרא כתיב וזה יהיה משפט הכהנים דמשמע הכהנים ולא כהנות וכתיב בסיפיה דקרא ונתן לכהן הזרוע וגו' דמשמע נמי כהן למעוטי כהנת ואין מיעוט אחר מיעוט כו': **רב כהנא.** ישראל הוה ואשתו בהנת: **אכיל.** מתנות: **בשביל אשתו.** שהיתה כהנת דס"ל כהן ואפי' כהנת: **הלכתא כותיה דרב חסדא.** דאמר לעיל (דף קג:) המזיק מתנות או שאכלן פטור מלשלם: **והלכתא כרב אחא בר אהבה.** דפטר נמי בנה של לוי דתנן כהנים ולוים פטורים בפ"ק דבכורות (דף ג:) ואשמעינן רב אחא דלוי כלוי אליבא דמר בריה דרב יוסף דמוקי לה לדרב אחא בר אהבה בפ' יש בכור לגמלה (שם דף מז.) אפי' לאיבערא מישראל דבפטר רחם תלא רחמנא[ה] והרי רחם שלא ממנו לאו דמיובא הוא ולאפוקי מדרב פפא דמוקים לה לאיבערא מעובד כוכבים אבל לאיבערא מישראל בתר אב אזלינן ליה ומייב: **מן הפייס ומן הנכיה פטור מן המתנות.** דשה כתיב[ו] ולא לגבי: **מכדי קי"ל.** נאמו ולא בנו (לעיל דף פ.) דלענין כפוי הכהן ומתנות לא משכחת לה פלוגתייהו דר' אליעזר ורבנן אלא בגבי כו' ר' אליעזר סבר שה ולא מקצת שה: **בשלמא ר' אליעזר דפטר.** כלאים הכא מן המייש ומן הנכיה סבירא ליה שה ולא מקצת שה: **אידך פלגא לימא ליה.** ישראל לכהן לאיתי כו': **מאי מייב נמי.** דקמחייבי רבנן: **תלבו אסור כחלב בהמה.** דומו חייב לכסות כדם החיה דרכים שוין לבהמה ולחיה ישדמו וגידו אסורין בבהמה וחיה וחייב בזרוע ולחיים והקבה (ח) ורבי אליעזר פוטר ואם איתא חייב בחצי מתנות מבעי ליה איידי דתנא חלבו ודמו דלא מתני חצי חצי משום הכי לא קא תני חצי כי אתא רבין אמר רבי יוחנן כוי לרבנן חייב בכולהו מתנות דתניא שור מה ת"ל יאם שור לרבות את הכלאים שה מה ת"ל יאם שה לרבות את הכוי ורבי אליעזר האי אם למה לי מיבעי ליה לחלק ורבנן לחלק מנא להו נפקא להו יומאת זובחי הזבח ור' אליעזר האי מאת זובחי הזבח מאי עביד ליה מבעי ליה לכדרבא[ט] דאמר רבא הדין עם הטבח: **מתני'** בכור שנתערב במאה בזמן שמאה שוחטין את כולן פוטרים את כולן אחד שוחט את כולן (י) פוטרים לו אחד (יא) השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור מן המתנות והמשתתף עמהן צריך שירשום ואם אמר חוץ מן המתנות פטור מן המתנות (יב) אמר מכור לי בני מעיה של פרה והיו בהן מתנות נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים לקחן הימנו במשקל נותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים: **גמ'** ואמאי יבא עליו כהן משני צדדין ולימא ליה אי בכור הוא כוליה דידי הוא ואי לאו בכור הוא הב לי מתנתאי אמר

דבי רבי ישמעאל תנא כהן ולא כהנת. נראה דלא ממעטו אלא נכנסת לזר אבל לא נכנסת כיון דאכלה בתרומה דממילא כ"ש דיהבי (יא) ליה מתנות ומיהו אפשר דלא יהבינן לה לר' ישמעאל: **רב** כהנא אכל בשביל אשתו. זהו רב כהנא שגלה מבבל לא"י דפרק הגחל בתרא (ב"ק דף קיז.) אלא היה כהן כדאמרינן בסוף אלו עוברין (פסחים דף מט.) אמר רב כהנא מי לאו דנסיבת כהנתא לא גלאי ואחר יש שהיה כהן בפ"ק דקדושין (דף מ.) רב כהנא שקל סודרא בפדיון הבן. [ועי"ע תוס' קדושין מ. ד"ה ר"ל ותוס' ב"ב קי. ד"ה ולא ובפסחים מט: ד"ה אמר]: **ה"ג** מאי נוהגין נמי דקתני בחצי מתנות: **חלבו אסור כחלב** בהמה ודמו טעון בסוי כחיה וחייב במתנות בבהמה. הא דלא קתני הני תרתי דשוה לבהמה בימוד משום דגיעתא ליה למיתני דס ואגב זה אחר זה שסמוכין בכל מקום: **ואם איתא** חייב בחצי מתנות מבעי ליה. בהיא דלעיל מיתא ליה טפי דלא תני בה חייב אלא נוהגין: **בזמן** שמאה שוחטים כולן **פטורים.** ע"כ כשכולן בעלי מומין מיירי דאין שוחטין בכור אא"כ נפל בו מום ומדלמתערב ואין מכירין בו א"כ גם האחרים בעלי מומין הם: **וצריך** לרשום. סימן על הנשר רגלין היו לרשום בשר שפטור מן המתנות והיו מכירין רישומיהן וא"ת סיון דלית ליה לכהן אלא חצי חצי ליפטר ואלי ליחייב מידי דהוי אלבי הבא על התייבה דמחייבי רבנן בחצי מתנות וי"ל דהתם כל שיות שבו מחייב והכא לא מחייב כל שיות שבו לכך פטרי לגמרי: **אמאי** יבא עליו משני צדדים. בפ"ב דבכורות (דף יח:) איכא פלוגתא גבי שתי רחלות אחת בכרה ואחת לא בכרה וילדו שני זכרים אחד לו ואחד לכהן והשני יעבה עד שיסתאב וחייב במתנות ור' יוסי פוטר והך סתמא כר"מ דבמוספתא (פ"ב דבכורות) מסיים בה דברי ר"מ ומפרש בגמ' טעמא דר"מ משום דבא עליו כהן משני צדדין ואע"ג שבכר לקח אחד והשתא לא מבעיא לר"מ דפריך הכא שפיר אלא אפילו רבי יוסי דפליג התם היינו משום דלא מלי אמר מי בכור הוא כוליה דידי הוא שבכר לקח אחד אבל הכא מודי משום דמלי אמר מי בכור הוא כוליה דידי הוא ומשני שמכרו ליסראל במומו ואפי' לר"מ דמחייב התם משום דממה נפשך אית ליה מתנות גביה אבל הכא אפילו בפקח גמור והמוליא מחבירו עליו הראיה:

כשהוא

מסורת הש"ס

ה) [ר"ה ד. זבחים לב: וע"ש תוס' ד"ה אמר ליה וכו' פי' נסן], ב) [יומא מג. וש"נ], ג) בשלמות פרשת שופטים פי' קנא אחת כו' הוא, ד) [לעיל קלג:], ה) [ועי' מ"ש הרא"ש בכורות פ' יש בכור פי' כ' פי' נסן ונס ג' דרב אחא משמא ע"ש וע"י כך תבין דברי רש"י ד"ה והלכתא וכו' עד שופו], ו) בכורות ד. מז., ז) [תוספתא רפ"ע] לעיל עט:, ח) רש"ל גרס מן הכי [מה שהעיר כאן כשם הרש"ל אינו מכוון אלא כך היא גי' רש"ל מן הכי ומן הכחל מייב במתנות בכי פטור מן המתנות כל"ל וכ"כ הרש"ל לעיל עט ע"ב ע"ב ד"ל בכי פטור ועל הגליון לעיל עט ע"ב המחיק המדפיס גי' הרש"ל ומדפס כ"פ מן המחיק וכו' ע"ש ושגגה היא], ט) [לעיל פ.], י) קדושין ב. בכורים פ"ב [מ"מ], כ) [בכורים שם מ"י], ל) [לקמן קלו.], מ) [לעיל קלג:], נ) [דקא בכהן הפומר ליסראל הכי הוא דפטור מתא"כ ביסראל עי' רש"י לקמן קלה. ד"ה חוץ וכו' ע"ש וחכו דקמ"ל המתני' דהכא], **מ)** כ"ק קטו. לקמן קלח. [לעיל קלג.], **ס)** [דברים יח], **ע)** [שמות יג], **פ)** [דברים יח], **צ)** [ל"ל לה].

תורה אור השלם

1. וְזֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח אִם שׁוֹר אִם שֶׂה וְנָתַן לַכֹּהֵן הַזְּרֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה:
דברים יח ג

גליון הש"ס

גמ' אהרן ובניו כתובין. עי' פוטר דף כג ע"ב תוס' ד"ה כהן:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולחיים והקבה בבהמה וכו' אליעזר פוטר: **(ב)** שם במשנה אחד שוחט את כולן אין פוטרין לו אלא אחד: **(ג)** רש"י ד"ה לאלק וכו' שיפוטו שור ושה קמ"ל:

עין משפט נר מצוה

בג א מיי' פ"ט מה"מ כבורים הל' כ סמג עשין קמב טוש"ע יי"ד סי' סא סעיף ח:
בד ב מיי' פי"ח שם הל' י סמג עשין קמד טוש"ע יי"ד סי' סה סעיף יח:
בה ג מיי' פ"ט שם הל' ה סמג עשין קמג טוש"ע יי"ד סי' סא סעיף יח:
בו ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף יח:
בז ה מיי' פ"א מהלכות מאכלות אסורות הל' יג סמג לאוין קלח טוש"ע יי"ד סי' סה סעיף ג:
בח ז (מיי' פ"ה מה"מ) מאכלות אסורות הל' ו) סמג לאוין קלח טוש"ע יי"ד סי' סה סעיף ו:
בט ח מיי' פ"ד מהלכות שחיטה הל' ד וס"ל מה"מ) מאכלות אסורות הל' יג סמג עשין סד טוש"ע יי"ד סי' כח סעיף ג:
כא ז (מיי' פ"ה מה"מ) מאכלות אסורות הל' ו) סמג לאוין קלח טוש"ע יי"ד סי' סה סעיף ו:
כב ח מיי' פ"ט מהלכות בכורים הל' ד סמג עשין קמב טוש"ע יי"ד סי' סא סעיף כ:
לא ט מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעיף סה:
לב י [מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף כמ]:
לג כ מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעיף לב:

מוסף רש"י

מטונך. ממשלך שנאת עליו להשיגנו אני משיגך משומה (ר"ה ד.) ממשלך שנאת להכניס עלי מאכיל עליך (מנחות לב:). לוזה. גם לוי (בכורות מז.). הזרוע והלחיים והקבה. אם שור אם שה כתיב בהו, ומשמע דאין נוהגין בחיה (לעיל עט:). כוי. דפקר חיה דפקר בהמה, יש בו דרכים בו'. למין המספקא לן ניחל ביה לאומרה (קדושין ג.). השוחטו לכהן. להכי נקט השוחטו לכהן, דשליה דשבח דמיה, דכתיב מחת זובחי הזבח (לעיל קלא.). אמר. לנתנה מכור לי כו' של פרה. זו, והיו בהן מתנות. הקינה (לעיל קלא.). נותנן. טוען הלוקח קינה, לכהן. דמסתמא ממנות לא זכין ליה (ב"ק קסז.). ראינו מנכה לו. לאן המוכר מנכה לו לנוקח, מן הדמים. שהרי היה יודע הלוקח שהמתנות שם חב לא מכר לו הקינה (לעיל שם). לקחן הימנו במשקל. הלוטרא כך וכך ושקל לו הקינה (לעיל שם) דהשתא ולאו זכין ליה (לקמן קלח.). נותנן. לוקח זה, לכהן. שהרי הגזל אצלו ואריך לאשיב, ומנכה לו. הטבח מן הדמים על כרחו, שמכר דבר שאינו שלו (לעיל שם) משנסתפקו זמו הכהנים במתנותיהן והכיון על הטבח (לקמן שם).

שיטה מקובצת

א) מטונך אהרן. נ"ב עי' תוס' זבחים דף לב ע"ב בסופו: **ב)** מ"ש שה ואפי' מקצת שה. נ"ב עי' תוס' לעיל דף פ"ח ע"א:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com